

Το κέντρο μελετών Ακροπόλεως

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΕΚΘΕΣΕΙΣ - ΧΡΗΣΕΙΣ

Στις 26 Σεπτεμβρίου 1987, τριακόσια χρόνια ακριβώς από τη μέρα που οι θόμβες των στρατευμάτων του Μοροζίνι κατάστρεψαν τον Παρθενώνα, η Α΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, εγκαινίασε ένα καινούργιο κτίριο, το «Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως».

Το Κέντρο στεγάζεται στο παλιό κτίριο που βρίσκεται στο χώρο του στρατοπέδου Μακρυγιάννη και κτίστηκε το 1836 από το W. Weiler (Βάιλερ), μηχανικό του Βαυαρικού στρατού, για να χρησιμεύσει ως στρατιωτικό νοσοκομείο. Γύρω στα 1930 εγκαταστάθηκε στο κτίριο η Χωροφυλακή. Το 1975 όταν ανεζητείτο οικόπεδο για το Νέο Μουσείο Ακροπόλεως, η δύναμη της Χωροφυλακής μεταφέρθηκε σε άλλο χώρο. Μετά από δύο άκαρπους αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς (1977, 1979) το κτίριο και το οικόπεδο εγκαταλείφθηκαν και επανειλημμένα ζητήθηκε να παραχωρηθούν για άλλες χρήσεις. Το 1985, το κτίριο άρχισε να επισκευάζεται με σκοπό να στεγάσει αντίγραφα από τα γλυπτά του Παρθενώνα που βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο.

Κορηλία Χατζησαλάνη

Αρχαιολόγος-Αρχιτέκτονας

Αναλυτικά, οι εκθεσιακοί χώροι του κτιρίου περιλαμβάνουν τις εξής ενότητες: Στο ισόγειο του κτιρίου σήμερα εκτίθενται αντίγραφα από τις μετόπες, τη ζωφόρο και τα αετώματα του Παρθενώνα. Τα σωζόμενα 110 μέτρα από τα αρχικά 160 μ. της ζωφόρου με την ποιμή των Παναθηναίων, είναι αναρτημένα στους τοίχους του διαδρόμου και του προθάλαμου του κτιρίου. Οι δύο αετωματικές συνθέσεις του Παρθενώνα, μήκους 25 μ. και ύψους 3,20 μ., με τη γέννηση της Αθηνάς στο Ανατολικό αέτωμα και την έριδα μεταξύ Αθηνάς και Ποσειδώνια για την κυριαρχία της Αττικής στο Δυτικό, αναπτύσσονται στις δύο μεγάλες αίθουσες όπου συνεκτινούνται και οι 15 Ν. μετόπες που διέφυγαν τις καταστροφές. Γύψινα αντίγραφα από τα γλυπτά του Παρθενώνα που βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο συμπληρωμένα με αντίγραφα των γλυπτών που βρίσκονται στο Μουσείο Ακρόπολεως, παρουσιάζουν, για πρώτη φορά σε ελληνικό χώρο, το σύνολο σχεδόν του σωζόμενου υλικού. Δύο ακόμη μικρές αίθουσες του ισόγειου προορίζονται να φιλοξενήσουν αντίγραφα από το γλυπτό διάκρομο του Ερεχθείου ή μία και του ναού της Αθηνάς Νίκης ή άλλη. Οι μακέτες του Ερεχθείου και του ναού της Αθηνάς Νίκης συνοδεύουν τα αντίγραφα.

Τα γύψινα αυτά αντίγραφα έχουν την

ιστορία τους. Το 1846 η αγγλική κυβέρνηση, δώρησε στην Ελλάδα μια σειρά αντιγράφων από τα «Ελίγνια Μάρμαρα». Από τη δεκαετία του 1950 και μετά, η συλλογή των εκμαγιών έχει εμπλουτισθεί από μητρες και αντίγραφα που έχουν γίνει σε διαφορετικές χρονικές περιόδους. Η συλλογή εξακολουθεί να εμπλουτίζεται και σήμερα με νέα αντίγραφα, στο υπόγειο του Κέντρου Μελετών Ακρόπολεως όπου λειτουργεί εργαστήριο εκμαγιών. Εδώ κατασκευάζονται οι μητρες των γλυπτών και χυτεύονται τα εκμαγεία. Παράλληλα, στους εργαστηριακούς αυτούς χώρους, οι πεπερασμένοι εκμαγείς της Εφορείας εκπαιδεύουν και νέους τεχνίτες. Μεγάλο τμήμα του υπογείου έχει διαμορφωθεί ειδικά, για την αποθήκευση του «αρχείου» των μητρών. Οι μητρες κατασκευής αντιγράφων των γλυπτών είναι εξαιρετικά πολύτιμες, επειδή μερικές φορές διατηρούν λεπτομέρειες της επιφάνειας που το πρωτότυπο έχει πια χάσει.

Επίσης, στο υπόγειο υπάρχει ένας υφραίος καμφορσκέπαστος χώρος που θα χρησιμοποιηθεί για ειδικές εκδηλώσεις. Εδώ έχουν διατηρηθεί τα ευρήματα της ανασκαφής που έγινε το 1985-86 και έφερε στο φως τμήμα ψηφιδωτού δαπέδου, αρχαίου δρόμου, αγγεία κ.α. Οι υπεύθυνοι αρχαιολόγοι φρόντισαν ώστε ένα τμήμα της ανασκαφής να παραμείνει ορατό

και από το ισόγειο για τους επισκέπτες του κτιρίου, ως δείγμα της ιστορίας του χώρου.

Σε αίθουσες του 1ου ορόφου αναπτύσσεται η έκθεση «Ακρόπολη: Μελέτες, Έρευνες, Έργα». Η έκθεση αυτή απασκoiπει, στο να κάνει γνωστό το έργο, το οποίο επέλεξε η Επιτροπή Συντηρήσεως Μνημίων Ακρόπολεως, από το 1975. Ένα έργο πολυσχιδές, που περιλαμβάνει μελέτες αποκαταστάσεως των μνημείων αλλά και εκτέλεση έργων και εφαρμογές πρωτότυπων πολλές φορές τεχνικών και μεθόδων, το οποίο έδωσε το έναυσμα για την πραγματοποίηση ευρύτερων θεωρητικών ερευνών. Το εκθεσιακό υλικό, πρωτότυπα σχέδια, φωτογραφίες, προτύλασμα αλλά και υλικά δείγματα των τρόπων επέμβασης στα μνημεία, είναι διαρθρωμένα σε δέκα ενότητες κατά αυτατελή θέματα, φάσεις και τομείς εργασιών.

Προηγείται μια γενική εισαγωγική ενότητα με ιστορικές φωτογραφίες που αφορούν ορισμένες επεμβάσεις-σταθμούς του 19ου και των αρχών του 20ού αι. που προσέδωσαν στην Ακρόπολη, την τόσο γνωστή σε εκατομμύρια ανθρώπους σήμερα μορφή της. Ακολουθούν ενότητες σχετικά με τους τρόπους και τις μεθόδους που εφαρμόζονται για την τεκμηρίωση των μελετών και των επεμβάσεων στα μνημεία, με την καταγραφή, τακτοποίηση και τελική απόδοση στα

μνημεια, των διάσπαρτων στην Ακρόπολη αρχιτεκτονικών μελών. Οι επόμενες τέσσερις ενότητες της έκθεσης, είναι αφιερωμένες στα φυσικοχημικά και στατικά προβλήματα των μνημείων — τις κύριες αιτίες φθοράς τους — στα προσωρινά μέτρα προστασίας τους, στην προετοιμασία και την εκτέλεση της καθαυτό αναστυλιωτικής επέμβασης σ' αυτά. Η έκθεση ολοκληρώνεται με δύο ενότητες που αναφέρονται στον τελικό στόχο των αναστυλιωτικών εργασιών και στην έρευνα σχετικά με την αρχιτεκτονική και την ιστορία των μνημείων της Ακρόπολης, η οποία επιτάχθηκε στα τελευταία χρόνια, αποδίδοντας πλούσιους καρπούς και συμβάλλοντας στον εμπλουτισμό των γνώσεών μας, σχετικά με τα μοναδικά αυτά μνημεία.

Σε μια μικρή αίθουσα του ορόφου υπάρχει η προσωρινή έκθεση «Η ανατίναξη του Παρθενώνος — 300 χρόνια». Μέσα από τα σχέδια της έκθεσης, ο επισκέπτης μπορεί να δει τη μορφή της Ακρόπολης το 1687 ως φρούριο με τις οχυρώσεις, τις δεξαμενές νερού, τις αποθήκες των πυρομαχικών και τις συστοιχίες των κανονιών, μπορεί να δει ακριβείς αναπαραστάσεις του Παρθενώνος ως χριστιανικής εκκλησίας και ως Τεμένους Μουσουλμανικής λατρείας, την πορεία της ανατίναξης που κράτησε συνολικά 6 δευτερόλεπτα, την ερειπωμένη μορφή του ναού μετά την

καταστροφή καθώς και σχέδια τεκμηρίωσης των παραμορφώσεων. Η έκθεση περιλαμβάνει προβολή διαφανών με όλες τις απεικονίσεις του ναού, πριν και κατά την ανατίναξη, που μας έχουν δώσει οι περιηγητές και συνοδεύεται από μουσική της εποχής του Μοροζίνι.

Πέντε μακέτες όπου παρουσιάζεται ο Βράχος της Ακρόπολης με τα μνημεία της σε διαφορετικές ιστορικές φάσεις (τα νεολιθικά χρόνια, την αρχαϊκή περίοδο, την κλασική περίοδο, τα μέσα του 15ου αιώνα) καθώς και μια μικρότερη με τον Παρθενώνα καταστραμμένο από το βομβαρδισμό του 1687 με το μικρό τζαμί στο σπό του, ολοκληρώνουν τα εκθέματα του ορόφου.

Εδώ, υπάρχει αίθουσα διαλέξεων και προβολών χωρητικότητας 200 ατόμων όπου γίνονται καθημερινές προβολές πολυθεαμάτων — προσφορά της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος — καθώς και ταινιών. Στόχος της Εφορείας είναι να καταρτίσει αρχείο με ταινίες για την Ακρόπολη, τις οποίες, πιθανόν, στο μέλλον να δανείζει σε σχολεία ως υλικό που συνοδεύει τα μαθήματα για την Κλασική Ελλάδα.

Στο δεύτερο όροφο του κτιρίου έχει στεγαστεί η βιβλιοθήκη Γιάννη Μηλιάδη που ο αλησμόνητος πρόην Εφορέας Ακρόπολης δώρισε στην Εφορεία. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να κάνουν χρήση της βιβλιοθή-

κης και μελλοντικά, του αρχείου φωτογραφιών και σχεδίων. Στον υπόλοιπο χώρο του ορόφου στεγάζονται προσωρινά τα γραφεία της Εφορείας. Τέλος, στον εξωτερικό χώρο του κτιρίου, σε μία παλιά σκαλωσιά, μπορεί ο επισκέπτης να δει τρόπους ανάρτησης αρχιτεκτονικών μελών καθώς και εργαλεία και μηχανήματα που χρησιμοποιήθηκαν σε παλαιότερες εργασίες αναστηλώσεων στα μνημεία Ακρόπολης.

Το κτίριο αυτό, είναι χώρος προετοιμασίας για τους επισκέπτες της Ακρόπολης και προ παντός για τα σχολεία. Κάθε Τετάρτη βράδυ, αρχαιολόγοι, μηχανικοί και συνεργάτες της Εφορείας, δίνουν διαλέξεις στο έυρου κοινό με θέματα σχετικά με την εργασία που έχουν αναλάβει και απαντούν στις ερωτήσεις των επισκεπτών. Παράλληλα η Εφορεία επεξεργάζεται ειδικά προγράμματα, σε συνεργασία με δασκάλους διαφορετικών ειδικοτήτων, τα οποία έχουν στόχο να δημιουργήσουν στους μαθητές, μέσα από ευχάριστες εμπειρίες, προποθέσεις για κριτική παρατήρηση και μεγαλύτερη κατανόηση των εκθεμάτων. Θέματα όπως τα κατασκευαστικά, η καθημερινή ζωή των αρχαίων, τα ενδύματα, οι κομμώσεις, τα έπιπλα, τα παιχνίδια μπορούν να ζωντανέψουν μέσα από οπτικοακουστικές εμπειρίες ειδικά επιλεγμένες ώστε κατόπιν ο μαθητής να αναγνωρίσει τα αντικείμενα αυτά, στα μνημεία ή στα εκμαγεία, να τα ανακαλύψει μόνος του ανάμεσα στα εκθέματα. Η Εφορεία επεξεργάζεται ειδικά εργαστήρια, πειραματίζεται στη χρήση παικτικών υλικών, αντιγράφων από αρχαία εργαλεία και με κάθε είδους κατασκευές που έχουν στόχο, την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη «εκπαιδευτική απόδοση» και που παράλληλα μηχανοποιούν το μαθητή, το φοιτητή και γενικά τον κάθε επισκέπτη. Το Κέντρο Μελετών Ακρόπολης, βέβαια, δεν είναι παρά ένα παράρτημα του Νέου Μουσείου Ακρόπολης που πρόκειται να κτιστεί στη νότια πλευρά του οικοπέδου Μακρυγιάννη μετά από διεθνή αρχιτεκτονικό διαγωνισμό.

Το Κέντρο Μελετών Ακρόπολης είναι ανοιχτό Δευτέρα με Παρασκευή 9 π.μ.-2 μ.μ και 6 π.μ.-9 μ.μ. Σάββατο, Κυριακές

και εορτές 10 π.μ.-2 μ.μ. Τηλέφωνα 9239186, 9225114.

Οι μαθητές μπορούν να παρακολουθήσουν τις εξής προβολές:

Πολυθέαμα «Η Ακρόπολη από το Μεσαίωνα ως τις μέρες μας» διάρκεια 45 λεπτά.

Πολυθέαμα «Ακρόπολη 1975-1986. Προσπάθειες για τη Συντήρηση των Μνημείων» διάρκεια 20 λεπτά.

Ταινία «Η Δίωση ενός Μνημείου» διάρκεια 2 ώρες.

Οι προβολές γίνονται μόνο μετά από δήλωση συμμετοχής στα τηλέφωνα 9239186, 9225114

Η χωρητικότητα της αίθουσας είναι 170 άτομα.

Τα εργαστήρια γίνονται στον υπαίθριο χώρο του Κέντρου Μελετών Ακρόπολης, με την απόλυτη ευθύνη του εκπαιδευτικού. Μπορούν να λάβουν μέρος 20 άτομα κάθε φορά. Ο εκπαιδευτικός παραλαμβάνει το υλικό από την είσοδο του Μουσείου και το παραδίδει στο ίδιο μέρος 40 λεπτά αργότερα.